

Chaenotheca gracilenta

Smalskaftslav

Klass: *Coniocybomycetes*, **Ordning:** *Coniocybales*, **Familj:** *Coniocybaceae*, **Släkte:** *Chaenotheca* (nållavar), **Art:** *Chaenotheca gracilenta* - smalskaftslav (Ach.) J.Mattsson & Middelb. **Synonymer:** *Coniocybe gracilenta* Ach., *Cybebe gracilenta* (Ach.) Tibell

Kännetecken

Smalskaftslav är en knappnålslav med karaktäristiskt grågrön bål. Apothecierna är mycket långa, upp till 3,5 mm, med vågigt böjt, svart skaft och ett runt huvud. Huvudet är förhållandevis litet och har en kraftig gråvit pruina. Undersidan av huvudet och övre delen av skaftet har en diffus gråvit pruina.

Utbredning och status

Arten förekommer över nästan hela landet, men verkar ha flest förekomster i de nederbördsrikaste delarna av Jämtland. Totalt är omkring 180 lokaler kända. Oftast finns arten bara på en eller ett par stubbar eller träd på varje lokal. Den förekommer också i Norge, Finland (rödlistad), Brittiska öarna, Centraleuropa, europeiska Ryssland och Nordamerika.

Ekologi

Smalskaftslav påträffas i fuktiga granskogar eller i lövskogar med mycket hög och jämn luftfuktighet, t.ex. i raviner, bergbranter och bäckdråg. Den uppträder ofta i håligheter och skrymslen vid basen av grova stubbar, på levande träd och rotvältor. Smalskaftslav tycks vara relativt oberoende av trädslag men påträffas oftast på gran, björk och sälg. Sällsynt har den hittats på hårt packad sand vid stränder. I sydvästra Sverige förekommer laven sällsynt på bok, ek och ädellövträd i gamla ädellövskogar. Den växer ofta tillsammans med andra rödlistade lavar.

Hot

Alla skogsskötselåtgärder som kan påverka hydrologi och fuktighetsförhållandena på eller i omedelbar närhet av växtplatserna, t.ex. utglesning eller slutavverkning, är ett hot.

Åtgärder

Samtliga förekomster bör skyddas tillsammans med en väl tilltagen skyddszon. För att skapa förutsättningar för att artens skall kunna sprida sig in i nya bestånd bör grova högstubbar, rotvältor och lågor sparas eller skapas vid avverkningar. Undvik att avverka vid bäckar och i raviner.

Övrigt

Arten kallades i rödlistan från 2000 för *Cybebe gracilenta*. Utländska namn – NO: Hvithodenål, FI: Varjojäkälä.

Naturvård

Konventioner: Skogsstyrelsens signalart

Litteratur

Karström, M. 1993. Indikatorarter som biologisk inventeringsmetod - formulering av biologiska kriterier för urval av sökbiotoper. I: Olsson, G. A. & Gransberg, M. (red.), Indikatorarter för identifiering av naturskogar i Norrbotten. *Naturvårdsverket, Rapport 4276*, sid. 19–96.

Tibell, L. 1978. Lavordningen Caliciales i Sverige. Släkterna *Chaenotheca* och *Coniocybe*. *Svensk Bot. Tidskr.* 72: 171–188.

Tibell, L. 1999. Caliciales. *Nordic Lichen Flora 1*: 20-94. Bohuslän '5, Uddevalla.

Författare

Leif Tibell 1984. Rev. Janolof Hermansson & Svante Hultengren 1999. © ArtDatabanken, SLU 2005.